

अल्पसंख्याक बहुल क्षेत्रामध्ये अल्पसंख्याक महिलांसाठी राबविण्यात येत असलेल्या स्वयंसहायता बचत गट योजनेसाठी सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाकरीता निधी वितरीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
अल्पसंख्याक विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक:- माविम-२०२४/प्र.क्र.१३४/का- ९
मंत्रालय, मुंबई- ४०००३२.
दिनांक: ३१ मार्च, २०२५.

- वाचा:-**
- १) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग क्र. अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/ अर्थ-३, दि.१७.३.२०२५.
 - २) शासन निर्णय क्र.अविमि २०२०/प्र.क्र.२५/का-९ दि.१ ऑक्टोबर, २०२०.
 - ३) शासन निर्णय, अल्पसंख्याक विकास विभाग क्रमांक माविम २०२४/ प्र.क्र.१३४ का.९, दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०२४.
 - ४) व्यवस्थापकीय संचालक, महिला आर्थिक विकास महामंडळ यांचे पत्र क्र. माविम / प्रकल्प / २०२४-२५ / ४०१, दिनांक १२ मार्च, २०२५.
 - ५) शासन निर्णय, अल्पसंख्याक विकास विभाग क्रमांक माविम २०२४/ प्र.क्र.१३४ का.९, दिनांक ३०.३.२०२५
 - ६) शासन निर्णय, अल्पसंख्याक विकास विभाग क्र.पुनर्वि २०२५/ प्र.क्र.२९/ का.७, दिनांक ३१ मार्च, २०२५

प्रस्तावना:-

राज्यातील अल्पसंख्याक बहुल क्षेत्रात वास्तव्यास असलेल्या लोकसमूहातील महिलांच्या आर्थिक सक्षमीकरणासाठी त्यांना संघटीत करून पुरेसा पतपुरवठा उपलब्ध करून देणे व त्यांना उद्योजकतेविषयक आवश्यक असलेली माहिती देऊन त्यांच्यामध्ये उद्योजकीय कौशल्ये विकसीत करण्याच्या हेतूने अल्पसंख्याक लोकसमूहातील महिलांचे स्वयंसहाय्यता बचत गट स्थापन करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. या अंतर्गत पहिल्या टप्प्यात मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, नांदेड, मालेगाव, कारंजा, परभणी, पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, भिवंडी, मुंब्रा-कौसा आणि मिरज येथे अल्पसंख्याक लोक समूहातील महिलांचे स्वयंसहाय्यता बचत गट स्थापन करण्यास शासन निर्णय दि.२८ फेब्रुवारी, २०१२ अन्वये मान्यता देण्यात आली आहे. सदर योजनेंतर्गत अल्पसंख्याक महिलांचे २४०० बचत गट निर्माण करून त्यांचे १३ लोकसंचालित साधन केंद्र ८ वर्षांच्या कालावधीत उभी राहणार आहेत. महिला आर्थिक विकास महामंडळाने ३१ मार्च, २०२० या ८ वर्षांच्या कालावधीत ३२०० बचतगट व ८ लोकसंचालित साधन केंद्राची स्थापना केली आहे. सदर योजनेचा ८ वर्षांचा कालावधी संपूर्ण झाल्याने सदर योजनेस संदर्भ क्र.२ दि.१ ऑक्टोबर, २०२० च्या शासन निर्णयान्वये ५ वर्ष (१ एप्रिल, २०२० ते ३१ मार्च, २०२५) मुदतवाढ देण्यात आली आहे.

तसेच सदर स्वयंसहाय्यता बचतगट योजनेंतर्गत लोकसंचालित साधनकेंद्रमार्फत (CMRC) लखपती महिला क्लस्टर अंतर्गत Value Addition Cluster Program राबविण्यास मान्यता देण्यात आली असून त्यानुषंगाने, लोकसंचालित साधनकेंद्र (CMRC) मालेगाव, जि.नाशिक करिता रु.३.५० कोटी व

लोकसंचालित केंद्र (CMRC) मिरज, जि.सांगली करिता रु.३.५० कोटी व त्याअनुषंगिक इतर बाबींकरिता रु.१.५० कोटी असे एकूण रु.८.५० कोटी इतका निधी वितरीत करण्याची महिला आर्थिक विकास महामंडळाने उपरोक्त संदर्भीय क्र.४ च्या पत्रान्वये विनंती केलेली आहे. त्यानुसार, सदर योजनेकरिता संदर्भ क्र.६, दिनांक ३१.३.२०२५ अन्वये रु.३.१३ कोटी इतका निधी पुनर्विनियोजनाद्वारे उपलब्ध झालेला आहे. त्यानुसार उपलब्ध तरतूदीमधून महिला आर्थिक विकास महामंडळास निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात स्वयंसहाय्यता बचतगटाकरीता “मागणी क्र.झेडई-१, २२३५-सामाजिक सुरक्षा व कल्याण, ०२ समाजकल्याण, २०० इतर कार्यक्रम, राज्य योजनांतर्गत योजना (०१) अल्पसंख्याकांना सहाय्य (०१) (१०) स्वयंसहाय्यता गटाकरीता सहायक अनुदान (२२३५ ए १६९) कार्यक्रम, ३१ सहायक अनुदान (वेतनेतर)” या लेखाशिर्षांतर्गत मूळ अर्थसंकल्पित तरतूद रु.७.०० कोटी असून सुधारित अंदाजाद्वारे रु.४.९० कोटी इतकी तरतूद करण्यात आली आहे. त्यापैकी संदर्भाधीन दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०२४ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये एकूण रु.३.८३ कोटी व शासन निर्णय दिनांक ३० मार्च, २०२५ अन्वये रु.१.०७ कोटी इतका निधी महिला आर्थिक विकास महामंडळास वितरित करण्यात आलेला आहे.

२. महिला आर्थिक विकास महामंडळाने संदर्भाधीन क्र.४ च्या पत्रान्वये केलेल्या विनंतीनुसार, सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात लेखाशिर्ष २२३५ ए १६९ या लेखाशिर्षांतर्गत पुनर्विनियोजनाद्वारे बीम्स प्रणालीवर वितरणासाठी उपलब्ध करून दिलेल्या रु.३.१३ कोटी निधीपैकी रु.३.१३ कोटी (अक्षरी रुपये तीन कोटी तेरा लक्ष फक्त) इतका निधी महिला आर्थिक विकास महामंडळास वितरीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

३. सदर रकम ई कुबेर प्रणालीद्वारे महिला आर्थिक विकास महामंडळ, मुंबई यांना अदा करण्यात यावी.

४. संदर्भीय शासन निर्णय दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०२४ अन्वये मंजूर रु.३.८३ कोटी, शासन निर्णय दिनांक ३० मार्च, २०२५ अन्वये मंजूर रु.१.०७ कोटी तसेच या शासन निर्णयान्वये मंजूर करण्यात येत असलेला रु.३.१३ कोटी असा एकूण ८.०३ कोटी निधीमधून सद्यस्थितीत शासनाने प्रशासकीय मान्यता दिल्यानुसार, स्वयंसहाय्यता बचतगट योजनेंतर्गत लोकसंचालित सांधनकेंद्रामार्फत (CMRC) लखपती महिला क्लस्टर अंतर्गत Value Addition Cluster Program राबविण्याकरिता लोकसंचालित सांधनकेंद्र (CMRC) मालेगाव, जि.नाशिक व मिरज, जि.सांगली करिता येणारा एकूण खर्च रु.७.०० कोटी भागविण्यात यावा तर उर्वरित निधी रु.१.०३ कोटी इतका निधी या योजनेच्या अनुषंगाने इतर बाबींकरिता वापरण्यात यावा.

५. या रकमेचे उपयोगिता प्रमाणपत्र महिला आर्थिक विकास महामंडळाने शासनास सादर करणे आवश्यक राहिल. सदर निधीची रक्कम आहरित करण्यासाठी उप सचिव, अल्पसंख्याक विकास विभाग हे नियंत्रक अधिकारी तर अवर सचिव, अल्पसंख्याक विकास विभाग हे आहरण व संवितरण अधिकारी राहतील.

६. महिला आर्थिक विकास महामंडळामार्फत याबाबतच्या वर्षनिहाय खर्चाचा लेखाविषयक तपशील ठेवण्यात यावा. ज्या बाबींसाठी अनुदान वितरित करण्यात आले आहे त्या बाबींवरच खर्च करण्यात यावा. तसेच, सदर बाबींचे उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास सादर करणे बंधनकारक राहिल.

७. यासाठी होणारा खर्च सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाकरीता “मागणी क्र.झेडई-१, २२३५-सामाजिक सुरक्षा व कल्याण, ०२ समाजकल्याण, २०० इतर कार्यक्रम, राज्य योजनांतर्गत योजना (०१) अल्पसंख्याकांना सहाय्य (०१) (१०) स्वयंसहाय्यता गटाकरीता सहाय्यक अनुदान (२२३५ ए १६९) कार्यक्रम, ३१ सहाय्यक अनुदान (वेतनेतर)” या लेखाशिर्षाखाली मंजूर असलेल्या अनुदानातून खर्ची टाकण्यात यावा.

८. सदर शासन निर्णय वित्तीय अधिकारी नियम पुस्तिका १९७८ भाग पहिला, वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. विअप्र २०१३/प्र क्र ३०/२०१३/विनियम, दिनांक १७ एप्रिल, २०१५ अन्वये प्रशासकीय विभागास प्राप्त झालेल्या अधिकारांतर्गत किंवा त्या त्या विभागास वेळोवेळी वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका भाग-२ अन्वये प्रदान करण्यास आलेल्या अधिकारानुसार तसेच शासन परिपत्रक, वित्त विभाग क्र. अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/ अर्थ-३, १७ मार्च, २०२५ मधील मार्गदर्शन सूचनांस अनुसरून तसेच नियोजन विभागाच्या मान्यतेने त्याचबरोबर वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र.१५६ / २०२५ / व्यय १, दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अन्वये देण्यात आलेल्या मान्यतेस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०३३११७१५०११७१४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(मि. प. शेणॉय)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन,

प्रति,

- १) मा. राज्यपालांचे सचिव,
- २) मा. मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव,
- ३) मा. मंत्री /राज्यमंत्री (अवि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ४) महालेखापाल १/२ (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर,
- ५) संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई
- ६) अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई
- ७) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- ८) जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
- ९) व्यवस्थापकीय संचालक, महिला आर्थिक विकास महामंडळ, मुंबई
- १०) कक्ष अधिकारी (व्यय-१), वित्त विभाग, मंत्रालय मुंबई-३२.
- ११) कक्ष अधिकारी (१४७५), नियोजन विभाग, मंत्रालय मुंबई-३२.
- १२) कक्ष अधिकारी (का-७, का-२ रोखशाखा) अल्पसंख्याक विकास विभाग, मंत्रालय मुंबई-३२.
- १३) निवडनस्ती (कार्यासन ९)